

Dr. Hadnagy Imre József

ADALÉKOK KUNMADARAS TŰZVÉDELMEINEK TÖRTÉNETÉHEZ

Abstract

Kunmadaras tűzvédelmének története megírása vár. A cikk az egykori helyi tűzesetekről közöl adatokat. A tűzvédelem folyóirataiban megjelent közleményeket szedi csokorba. Az 1995-ben megszűnt tűzoltóság dokumentumai a megyei levéltárba fellelhetők. A tűzoltószeres sorsa követhetetlen. A szerző évekig a Tűzoltó Múzeumban dolgozik. Kutatásai során számtalan információt szerez a község tűzvédelméről, ezeket adja közre. A tűzoltó egyesület alapszabályainak egy részét tartalmazó dokumentumot mutat be. Édesapjának kunmadarasi tűzoltói működéséről is ír.

Kulcsszavak: tűzvédelem története; tűzeset; tűzoltószer; tűzoltói szakirodalom; tűzoltó szervezet alapszabályai; működő tűzoltó;

ADDITIVES TO THE HISTORY OF FIRE PROTECTION IN KUNMADARAS

Abstract

The story of the fire protection of Kunmadaras is waiting. This article provides information on former local fires. She takes bouquets published in the journals of fire protection. The documents of the extinguished fire department in 1995 are placed in the county archives. The fate of fire extinguishers is unmatched. The author works for years in the Firefighter Museum. During his research, he receives a lot of information about the fire protection of the village, which he provides. The fire-fighters association presents documents containing a part of the statutes of the fire association. He also writes about his father's fireworks in Kunmadaras.

Keywords: fire safety history; fire; fire protection; firefighting literature; firefighting organization standards; working firefighter

1. BEVEZETÉS

A szerző 2004 decembertől 2011 májusig az Országos Tűzoltó Múzeum (jogutódja a Katasztrófavédelem Központi Múzeuma) tárlatvezetője. Munkaköri kötelességei mellett itt önkéntesen tudományos kutatói munkát is végez, amelyet írásművek sora igazol. Írásai, tanulmányai a tűzvédelmi folyóiratokban, a védelem online virtuális szakkönyvtárban, katasztrófavédelmi pályázatok anyagai között, a múzeum évkönyveiben, az újabbak a Védelem Tudomány elektronikus számaiban megtalálhatók.

Kunmadaras egykori tűzvédelme, tűzrendészete történetének megírása még várat magára. 1995-ben a helyi önkéntes tűzoltóság megszűnik. Az önkéntes tűzoltó szervezet dokumentumainak, tűzoltó szereinek felkutatásával a szerző is megpróbálkozik, eközben számos nehézséggel találkozik, a volt tűzoltókkal történő beszélgetés útján számos akadályba ütközik. A tűzoltó szervezet működésének és életének dokumentumai a Jász Nagykun Szolnok Megyei levéltárban megtalálhatók. A tűzoltószerkek sorsa nehezen követhető, az bizonyos, hogy az utóbbiak közül kerülnek Kisújszállásra is a szerző édesapjának¹ a közbenjárására, olyan elgondolással, hogy azok idővel visszakerülnek Madarasra.

Egykoron a nagyközség gyermekhadának, de lakosságának is nagy öröm és ajándék, ha a helyi rezesbanda játéka bővületbe ejti őket lakodalmas menet, szüreti körmenet vagy valamely ünnepség során. A banda egyben tűzoltó zenekar is. A hangszerek sorsáról értékelhető információt nehéz találni. Egy – magát megnevezni nem kívánó - informátor szerint a hangszerek úgy jártak, mint egy szívhez szóló zenekari szám után a fűvós hangszerekre elmondható - megfűjták.

A Tűzoltó Múzeum sok kincset rejteget, az intézetben munkatársként forgolódva ki az, akit a szülőhelyét érintő események, a helyi tűzoltószervezet és tűzvédelem történései nem érdeklenek. Ebben az ügyben számtalan dolgot őriz a szerző tarsolyában. Ezek nyilvánosságot érdemelnek. A cikkben forrásonként csoportosítva, azon belül időrendben követik egymást a történések zömében magyarázatok, következtetések, a történet pontos leírása nélkül (ezeket

---

¹ Hadnagy József önkéntes tűzoltó százados, (1941-1963-ig kunmadarasi lakos, és önkéntes tűzoltó) 1963-tól a Kisújszállási Önkormányzati Tűzoltóság tagja (az adminisztrációs munkák felelőse), és később örökös tiszteletbeli elnöke.

ugyanis a megjelölt források tényszerűen közlik). Külön részben esik szó a szerző édesapja kunmadarasi tűzoltói működéséről.

2. MIRŐL TANÚSKODNAK A TŰZOLTÓ MŰZEUM DOKUMENTUMAI

- a) **Tűzoltók Évkönyve. 1914** - A kunmadarasi önkéntes tűzoltóság 1881-ben alakult.
- b) **Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tűzrendészeti Közlöny
1908.**
- **2. szám. 7. oldal.**
„Mint értesültünk a 27 éve fennálló kunmadarasi önkéntes Tűzoltóság közelebb fog határozni afelett belépjen-e a szövetségünkbe.”
  - **3. szám.**
SCHWARTZ ÁBRAHÁM húsfüstölő kisüzeme égett, gondatlanság miatt. A kár 28.23 korona.
  - **4. szám. 7. oldal.**
A kunmadarasi tűzoltóság 1908. április 12-től a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Tűzoltó Szövetség tagja.
  - **7. szám. 2. oldal. (július 14)**
A Szövetség közgyűlésén ÁGOSTON SÁNDOR vett részt Kunmadarásról.
8. oldal.
1908 első három hónapjában, azaz március végéig egy tüzeset volt Kunmadarason. Míg májusban két tüzeset történt.
  - **11. szám. 5. oldal. (november 14)**
Kunmadaras tagsági díj hátraléka: 10 korona.
Közlöny előfizetés hátraléka: 5 korona.
Összesen: 15 korona hátralék.
- 1909.**
- **7. szám 9. oldal. (március)**
BUK MÓR és társainál a gőzmalom-tető ismeretlen ok miatt leégett, 300 korona. kár esett.
  - **november.** K. SZABÓ FERENC melléképülete ismeretlen ok miatt leégett. A kár 100 korona.
- 1910.**
- **2. szám. 10. oldal.**

T. KUN IMRE² húsüzeme vigyázatlanság miatt kigyulladt, a kár 100 korona.

Januárban BATA SÁNDOR ólja ismeretlen ok miatt leégett, a kár 20 korona.

– **7. szám (március) 9. oldal.**

CSATÁRI IMRE³ és társai állatai villámcsapás következtében elpusztultak, a kár 1700 korona.

1911.

– **szám (január 14) 7. oldal**

Kunmadaras jubilál. A folyó év nyarán éri meg kunmadarasi tagtestületünk fennállásának 30. évét, s ezt az alkalmat két kézzel fogja megragadni szövetségünk, hogy elhagyatott negligán bajtársait abba a pozícióba helyezze vissza, melyet joggal megérdemelnek, s melyből önhibájukon kívül merültek alá az anyagi és erkölcsi csődbe.

– **3. szám (március 14) 9. oldal**

Januárban. SCHWRTZ ÁBRAHÁMNÁL gondatlanságból ruhanemű, bútor leégett, a kár 59 korona.

Özv. GYARMATI SÁNDORNÉNÁL gyermekjátéktól szálastakarmány égett el, a kár 10 korona.

– **5. szám (május 14)**

Áprilisban. SZÜCS GY. IMRE és társa lakóingatlana elpusztult gondatlanság miatt, a kár 600 korona.

– **7. szám (július 14)**

Júniusban. FRIEDMAN ARNOLD lakóháza (bútor, ágynemű) kémény-szikra miatt égett, a kár 800 korona.

– **10. szám (október 14)**

Augusztusban. PÁPAI FERENC és PÁPAI JÁNOSNÉ gabona-asztagai ismeretlen ok miatt leégtek, a kár 3000 és 1800 korona.

RÉVÉSZ GYULA lakóházának kéménye ismeretlen ok miatt égett le, a kár 80 korona.

– **11. szám (november 14)**

Szeptemberben.

8. oldal.

---

² A szerző anyai dédanyja T. Kun Zsuzsánna volt. Feltehető T. KUN IMRÉVEL a rokonsága.

³ Mautner Zsófia a LIDL áruházak reklám ikonja, az egyik kereskedelmi tv csatorna főző műsorának háziasszonya szerint az ő nagyapja is kunmadarasi, a neve Csatári Imre. A rokonságuk feltételezhető.

Fizetési hátralék: tagdíj 12 korona; előfizetés 5 korona; összesen 17 korona.

11. oldal.

ZSIGA IMRE szálas takarmánya gondatlanság miatt elégett, a kár 25 korona.

TÖRÖK JÓZSEF szálas takarmánya gondatlanság miatt elégett, a kár 400 korona.

– **12. szám (december 14)**

Októberben RÉVÉSZ BÁLINT szálas takarmánya gondatlanság miatt elégett, a kár 20 korona.

1912.

– **2. szám (február 14)**

Novemberben. KEMÉNY SIMON áru és fa készlete, ipari eszközei gondatlanság miatt elégettek, 850 korona a kár.

– **5. szám (május 14)**

Márciusban.

KOHN HERMAN bútora, ruhaneműk, kézi eszközök elégettek a vasalóból kipattant szikra miatt., a kár 300 korona.

BORUZS FERENC szálas takarmánya ismeretlen ok miatt elégett, a kár 80 korona.

c) Jász-Nagykun-Szolnok **Vármegyei Tűzrendészeti Lapok** (újraindított lap más néven)

1930.

– **szám (június) 5. oldal**

A vármegyei tűzoltószövetség tagja: SEBESSY LÁSZLÓ (tanító).

1931.

– **5. szám (május)**

Tagdíj tartozás 1925-1931 (1939-ről 24 korona, 1930-ról 32 korona, 1931-ről 32 korona, összesen) 88 korona.

– **9. szám (szeptember) 5. oldal**

Tiszai felső-járás tűzoltó versenye Kunhegyesen. II. helyezett Kunmadaras csapata. A verseny után hajnalig táncmulatság.

d) **Tűzoltók évkönyve (1914)**

– Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tűzoltó Szövetsége 1905-ben alakult. (cikk a 147- 148. oldalon.)

– A vármegye önkéntes tűzoltóságairól (161. oldal.)

– **A Kunmadarasi Önkéntes Tűzoltó Testületről** (237. oldal.)

Az 1913-ban a Kunmadarasi Önkéntes Tűzoltó Testületről:

• Alakult 1881-ben. Jelenleg 36 működő tagja van.

- Alelnök: Fekete György Sándor
  - Orvos: dr. Sellei Imre
  - Parancsnok: Ágoston Lajos községi jegyző
  - Pénztáros: Sebestyén László
  - Jegyző: / vezetőnév olvashatatlan/ Sándor
  - Alparancsnok: Uj István
  - Sztártáros: Rákai István
  - Szakaszparancsnokok: Szél Imre
Bagossi Károly
Magyar Sándor
  - Felszerelés: 1 sztártár, 1 mozdony, és 1 targonca fecskendő
1 vészvonal, 3 fa-lajt, 1 szerkocsi
4 DH; 1 TH
2 fejsze, 3 csáklya, 1 régi rendszerű tűzoltó-fecskendő
4 szikracsapó
  - Vízszerzés: 2 fűrott kútból
  - A község pénzbeli segélyt nem ad, a gépfelszereléseket adja.
  - Kiadás: 60 korona.
- e) **A magyar tűzoltó testületek statisztikai kimutatása az 1890. évről** /Budapest, B: Rózsa Ottó Könyvnyomdája 1892/ (könyvtári nyilvántartási szám: 1261)
- 54. oldal 4. folyószám: Kunmadaras.
  - Házak száma: 1725
  - Lélekszám: 7350
  - Alakulási év: 1881
  - Működő tag: 67. Ebből: hivatalnok 5, kereskedő 4, iparos 45, földműves 13.
  - Fecskendő: 4 darab (80-100 mm hengerátmérővel 3; 100 mm felett 1 db
  - Tömlő: 160 m.
  - Tömlő-csavar, magyar egységes: 16 pár
  - Vízhordó lajt: 2
  - Állandó lófogat: 2
  - Segélyalap: 1802 korona
- 1890.01.01-től december 31-ig:
- Gyakorlat: 15

- Előadás: 20
  - Túzeset: 4
  - Bevétel: 643 korona
  - Kiadás: 614 korona.,
- f) **Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal közleményei III. szám 1943** (könyvtári nyilvántartási szám: 2225) 48. oldal
- Tűzoltó-szerek, és berendezések Kunmadarason:
- Egyéb egységes fecskendő: 2 db.
  - 5 hl-es vízfordó kocsi. 1 db
  - Nyomótömlő: 280 m.
  - Rudas húzós létra: 1 db.
  - Három részes létra: 1 db.
  - Egyéb létra: 1 db.
  - Tömlő szárító: 1 db.
  - Szerkocsi: 1 db.
  - Szertár 6x15 m: 1 db.
  - Órszoba: 1 db.
  - Hordágy: 1 db.
  - Mentő-szekrény: 1 db.
- g) **Tűzvédelem XXXVIII. évfolyam 3. szám** (1986 március) 11. oldal cikk
- Kis ház az erdőben c. cikk Kunmadarásról
- Tartalma röviden. 1880-ban a falu 80%-a porig égett. A községi jegyző: Nagy József (Fiskus Józsi). Az erdőben a pavilont ő építtette. 1970-ben az önkéntes tűzoltó testület elhatározta, hogy helyére egy új téglából lévő pavilont terem. Tóth István önkéntes tűzoltó százados karolta fel a kezdeményezést. A pavilont 1986 májusában avatták fel.
- h) **70 éves önkéntes tűzoltói szolgálatot elismerő kitüntetés**
- Hadnagy József 70 éves tűzoltói működését ismerték el (**1. kép.** A kép megjelent a Jász-Nagykun Szolnok megyei Néplap 2002. szeptember 22-i szám 3. oldalán). **Kunmadarason ebből mintegy 20 évet szolgált az önkéntesek és a létesítményi (vasúti) tűzoltók szervezetében.** (Bár nem szervesen illeszkedik a sorba, de adalék a korabeli tűzoltók névsorához, elismeréseiknek a sorához.)

1.kép. Hadnagy József 70 éves tűzoltói szolgálatát 2002-ben két éremmel egy hatvan (LX) és egy tízéves (X) éremmel ismerték el

Forrás: Jász-Nagykun Szolnok megyei Néplap 2002. szeptember 22-i szám 3. oldal

A Kunmadarasi Önkéntes Tűzoltóegyesület alapszabályai

Az alapszabályokat rögzítő okiratot az önkéntes tűzoltótestület 1926. február 12-én tartott közgyűlése fogadta el (az első és utolsó lapja a 2. – 3. képen látható).

A pecsét: N. K. MADARASI ÖNKÉNTES TŰZOLTÓEGYLET 1881. (az új pecsét leírása a szövegben)

3. RÉSZLETEK A KUNMADARASI ÖNKÉNTES TŰZOLTÓ EGYESÜLET 1926. ÉVI ALAPSZABÁLYAI BÓL

I.FEJEZET

Cím:

1.§. A Kunmadarasi önkéntes tűzoltótestület

Székhely:

2.§. A testület székhelye Kunmadaras

Hivatalos nyelv:

3.§. A testület hivatalos nyelve és vezényszava: magyar

Pecset:

4.§. A testület pecsétje: Tűzoltójelvény Madarasi önkéntes tűzoltótestület 1881 körirattal.

Cél:

5.§. A testület célja. A község (város) területén, esetleg a szomszéd községekben kiütött tűz rendszeres ellátás és egyéb vészesetekben segélynyújtás, a község (város) területén kívül azonban a működő tagoknak csak egyharmad részével.

6.§. A testület céljának elérése végett a Magyar Országos Tűzoltószövetség által alkotott szolgálati szabályzat szerint tagjait kiképzzi, a község (város) birtokában levő tűzoltási felszerelési tárgyakat kezelés és megőrzés végett átveszi, azokat a 7.§-ban megjelölt vagyonából és jövedelméből kiegészíti és kész állapotban tartja.

Egyesületi vagyon.

7.§. A testület jövedelmét képezi:

- a. az alapító és pártoló tagok járulékai,
- b. a község (város) által nyújtott évi segély,
- c. a testület javára tett hagyományok és adományok,
- d. a testület által rendezett ünnepélyek és vigalmak esetleges jövedelme,

e. jutalmak és előzetes hatósági engedéllyel rendezett gyűjtés útján szerzett pénzüsszegek,

8.§. A testület vagyonát képezik:

- a. a folyó pénztári készlet;
- b. a tartalékalap;
- c. minden beszerzett ingó és ingatlan tárgy és
- d. a segélyalap.

9.§. A testület tagjainak kötelezettségeiből eredő minden követelés a fennálló törvények szerint bírói úton hajtatik be.

10.§. A tartalékalap forrásai:

- a. a 7.§-ban felsorolt jövedelmek 5%-a;
- b. különösen e célra szánt adományok és hagyományok;
- c. a netáni évi felesleg.

A tartalékalap elkülönítve kezeltetik és a választmány határozatához képest biztos helyen gyümölcsöztetik.

A tartalékalap igénybeviteléhez a közgyűlés beleegyezése szükséges.

11.§. A segélyalap jövedelmei:

- a. a 7.§-ban felsorolt jövedelem 5%-a;
- b. különösen e célra szánt adományok és hagyományok;

A segélyalap elkülönítve kezeltetik és a választmány határozata szerint biztos helyen gyümölcsöztetendő.

12.§. A segélyalap igénybe vehető:

- a. a szolgálatban keresetképtelenné váló tagoknak a segélyalap erejében mért segélyezésére;
- b. ha valamely tag a szolgálatban életét vesztené, eltemettetéséről – ha erről családja vagy hozzátartozói nem volnának képesek gondoskodni – a választmány gondoskodik a segélyalap erejéhez képest.

A segélyalap egy tag által 90 napon túl igénybe nem vehető; kivételes esetekben azonban a választmány ezen határidőt meghosszabbíthatja.

A szolgálatban keresetképtelenné vált tagnak jogában áll a segély igénybevitelére végett betegségének tartama alatt a választmányhoz fordulni, köteles azonban betegségét a baleset napjától számított nyolc napon belül bejelenteni s egyúttal azt testületi orvos által kiállított bizonyítvánnyal igazolni.

A segélyalap jótéteményéből kizáratnak azok, kik önhibájuk, engedetlenség vagy ittasság folytán váltak keresetképtelenné. Ennek megítélésére a parancsnokság van hivatva, arról azonban a választmánynak jelentést tenni tartozik.

A segélyalap minél kevésbé leendő megterhelése céljából, valamint a működő tagok érdekében a választmány feladata gondoskodni azokról, kik a szolgálatban megsérült tűzoltókat díj nélkül kezelik.

Ugyancsak a választmánynak kötelessége gondoskodni arról, hogy működő tagjaival a testület a Magyar Országos Tűzoltószövetség segélyező pénztárába belépjen és e célból évenként január havában a tagok névsorát a fejenként megállapított tagsági díjjal együtt betérjessze.

II.FEJEZET

Tagok.

13.§. A testület tagjai: tiszteletbeli, alapító, pártoló és működő tagok.

14.§. Tiszteletbeli tagokká azok választhatók, akik a tűzoltási intézmény körül általában, különösen pedig a testület irányában kiváló érdemeket szereztek.

15.§. Alapítók azok, akik a testület részére egyszer és mindenkorra legalább tíz aranykoronát fizetnek.

16.§. A pártoló tagok, kik a testület fenntartásához legalább három évi kötelezettséggel tizenöt aranykoronát negyedévi előleges részletekben a testület pénztárába befizetik.

17.§. A működő tagok: a Magyar Országos Tűzoltószövetség által alkotott szabályzatban megállapított szervezeti beosztás szerint tisztek, altisztek, mászók, szivattyúsok és rendfenntartók, kik magokat a tetteges segítségnyújtásban való részvételre, az őrszolgálatokra, gyakorlattokon való megjelenésre, valamint a testület minden határozatának és a szolgálati szabályoknak a megtartására kötelezik.

18.§. A testület tagjai sorába csak magyar állampolgár vehető fel. A 20. évet meghaladott kiskorúak csak szülői, illetve gyámi beleegyezéssel, 20 éven aluliak tagokul egyáltalán nem vehetők fel.

Felvétel.

19.§. A tiszteletbeli tagok megválasztása a parancsnokság, illetve a választmány javaslata alapján a közgyűlés által történik.

20.§. Az alapító és pártoló tagok szó-, vagy írásbeli nyilatkozataik által a testület tagjaivá válnak, szabályszerű felvételük azonban a választmányi ülés által történik.

21.§. Működő tag lehet minden feddhetetlen jellemű férfi, aki 20. életévét már betöltötte, továbbá ép és egészséges. Felvétel végett a parancsnokságnál kell jelentkezni. A parancsnokság a jelentkezett nevét, foglalkozását, életkorát és lakását az őrszobában vagy szertárban 14 napig kifüggeszteni köteles, hogy az illető felvétele ellen a testület tagjai esetleges észrevételeiket megtehessék; a felvétel – a netalán beérkezett észrevételek elbírálása mellett – parancsnoksági ülésen történik. Ha a parancsnokság tagjai között véleménykülönbség van, a parancsnokság titkos szavazás útján határoz. A szavazatok egyenlősége esetén az elnöklő parancsnok szavazata dönt. Az új tag a parancsnokság előtt a következő ünnepélyes fogadalmat köteles tenni:

...
...
...

Segédtszt

49.§. A segédtszt (szolgálatvezető) vezeti a testület anyakönyvét, leltárát, a tűzkár kimutatását stb., a parancsnoki ülések jegyzőkönyvét, szóval a parancsnokság összes irodai és szolgálati teendőit. A titkárnak állandó helyettese.

Szertáros

50.§. A szertáros gondoskodik a személyi felszerelés, egyenruházat, az összes oltószereknek és a szertárnak állandó tiszta és jókarban tartásáról és meglétéről.

Szervezet.

51.§. A szervezet, egyenruha, rangjelzés és felszerelésre nézve a testület a Magyar Országos Tűzoltószövetség által a magyarországi tűzoltótestületek számára megállapított s a m. kir. belügyminiszter által jóváhagyott „szervezeti, egyenruházati, rangjelzési és felszerelési szabályzat”-ban foglaltakat ismeri el kötelezőnek.

Alapszabálýmódosítás.

52.§. Az alapszabályok csakis közgyűlésen módosíthatók; a módosításhoz azonban a határozatképes számban megjelent szavazatra jogosított tagok kétharmadának beleegyezése szükséges. A módosításra vonatkozó indítványok szövege a közgyűlés előtt 8 nappal a választmányhoz beterjesztendő és az őrtanyán kifüggesztendő. A módosított alapszabályok csak a m. kir. belügyminiszter úr jóváhagyása után lépnek életbe.

Feloszlás, vagyonhovafordítás.

53.§. A testület feloszlása ügyében csak az e célból összehívott taggyűlés határozhat; ehhez azonban a szavazásra jogosított tagok háromnegyed részének jelenléte és azok kétharmadának beleegyezése szükséges.

Ha az e célra egybehívott közgyűlésen í tagok elégséges számban meg ne jelennének, 15 nap múlva 30 napon belül új közgyűlés tartatik, melyet azon határozott megjegyzéssel kell összehívni, hogy a feloszlás ügyében a közgyűlés a megjelent tagok számára való tekintet nélkül 2/3-ad szótöbbséggel fog határozni.

Feloszlás esetén a testületi vagyon hovafordításáról a feloszlást kimondó közgyűlés rendelkezik. A vagyon azonban csakis tűzoltási célokra fordítható, s az erre vonatkozó határozat foganatosítása előtt a m. kir. belügyminiszter úrhoz felterjesztendő.

A testület viszonya az országos és vármegyei tűzoltószövetségekhez.

54.§. A testület úgy az országos, valamint a vármegyei tűzoltószövetségnek, nemkülönben a Magyar Országos Tűzoltószövetség segélyes pénztárának tagjai sorába belépni köteles s azok alapszabályainak, szabályzatainak és azok határozatainak magát alávetni tartozik.

Törvényhatósági felügyelet.

55.§. A testület a J.N.K. Szolnok vármegye törvényhatóságának és Kunmadaras község (város) hatóságának felügyelete alatt áll és a vármegyei, illetve a községi (városi) tűzrendészeti szabályrendeletnek végrehajtása körül közreműködni, illetve azokhoz alkalmazkodni köteles.

A tűzvész színhelyén a testület köteles rendőri tekintetben magát a helyi rendőrhatóság intézkedéseinek alávetni, műszaki tekintetben azonban önállóan működik.

Kormányfelügyelet.

56.§. Azokban az esetekben, ha a testület az alapszabályokban előírt célját és eljárásait be nem tartja, hatáskörét túllépi, államellenes működést fejt ki, a közbiztonság és közrend ellen súlyos vétséget követ el, vagy a tagok vagyoni érdekeit veszélyezteti a m. kir. belügyminiszter ellene vizsgálatot rendelhet el, működését felfüggesztheti és végleg feloszlathatja.

Ezeket az alapszabályokat a kunmadarasi önkéntes tűzoltótestület az 1926. évi február hó 12. napján tartott közgyűlése elfogadta.

Az aláírók:

Dr. Wágner József a közgyűlés elnöke (községi jegyző)

Szöllősi Imre a közgyűlési jegyző

Hitelesítették:

Zsoldy Lajos

Eszenyi József? (az utónév nehezen olvasható, feltételezhetően József)

A magyar királyi belügyminisztérium 254.227/1927 /VII sz. alatt iktatta.

Látta a m. kir. belügyminiszter.

Budapest, 1928. évi október 5-én. A miniszter rendeletéből: (olvashatatlan aláírás) h. államtitkár.

Fellelhető: A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei levéltárban, csomag: 105/1928, (másolata a szerző tulajdona).

Lent jobb oldalon a szolgálati úton a megjárt hivatalok pecsétje és iktatási számok?

A jobb alsó sarokban szereplő számok:

64158 alatta

zsinórással 505/926

A *Kunmadaras* i önkéntes tűzoltóegyesület alapszabályai.

I. FEJEZET.

Cím:

1. §. *Kunmadaras* önkéntes
tűzoltóegyesület.

Székhely:

2. §. A testület székhelye *Kunmadaras*.

Hivatalos nyelve:

3. §. A testület hivatalos nyelve és vezényszava:
magyar.

Pénztje:

4. §. A testület pénztje: Tünetjelvény
Kunmadaras i önkéntes tűzoltótestület.

Cél:

5. §. A testület célja: A kőzség (város) területén,
esetleg a szomszéd községekben kitért tűz rendezés
eljárás és egyéb védekezésekben segélynyújtás, a kőzség
(város) területén kívül azonban a működő tagoknak csak
egyhármad részével.

6. §. A testület céljának előtérbe végett a Magyar
Országos Tűzoltóegyesület által alkotott szolgálati szabályzat
szertől tagoktól kiköpi, a kőzség (város) birtokán
levő illetékes felszerelési tárgyakat készlete és
segélyre végett állva, azokat a 7. §-ban megjelölt
vagyonokból és jövedelmekből kiegészíti és állandóan
karbantartva képzésben tartja.

Egyesületi vagyon.

7. §. A testület jövedelmét képezik:
a) az alapító és pártoló tagok járuléka,
b) a kőzség (város) által nyújtott évi segély,
c) a testület javára tett hagyományok és adományok,
d) a testület által rendezett összejövélyek és vigalmak
esetleges jövedelme.

e) jótékony és előzetes hatósági engedéllyel rendezett
gyűjtés utján szerzett pénzeszközök.

8. §. A testület vagyonát képezik:
a) a folyó pénztári készlet;
b) a tartalékalap;
c) minden bencserezi ingó és ingatlan tárgy és
d) a segélyalap.

9. §. A testület tagjainak kötelezettségéből eredő
minden követelés a lennálló törvények szerint bíróságon
újratartatik be.

10. §. A tartalékalap forrásai:
a) 7. §-ban felsorolt jövedelmek 5%-a;
b) különösen e célra szánt adományok és hagyományok;

c) a nettó évi felesleg.

A tartalékalap elkülönítve kezelik és a választmány
határozatával képest biztos helyen gyűjtöcsé-
tetik.

A tartalékalap igénybevétele a közigyelés beleegyezésé-
vel történik.

11. §. A segélyalap jövedelmei:
a) a 7. §-ban felsorolt jövedelem 5%-a;
b) különösen e célra szánt adományok és hagyományok.

A segélyalap elkülönítve kezelik és a választmány
határozatával képest biztos helyen gyűjtöcsé-
tetik.

12. §. A segélyalap igénybe véhető:
a) a szolgálatban keresetképtelenné vált tagoknak
a segélyalap erejében mért segélyezésre;
b) ha valamilyen tag a szolgálatban életét vesztette,
elmentésével — ha arról csatlózza egy hozzátartozói
nem valójának képeket gondoskodni — a választmány
szabályzat a szolgálatban szolgáló képeket.

A segélyalap egy tag által 90 napon túl igénybe
nem vehető; kivételként azonban a választmány
ezen határidőt meghosszabbíthatja.

A szolgálatban keresetképtelenné vált tagnak jogá-
ban áll a segély igénybevétele végett betegsége
tartama alatt a választmányhoz fordulni, köteles azon-
ban betegsége a halálot megjelölt számított nyolc napon
előtt bejelenteni a egyúttal azt a testületi orvost által
kiállított bizonyítvánnyal igazolni.

A segélyalap jövedelméből kizártnak azok a
tagok, kik szűbbjüket engedelmesség vagy ittaság foly-
tán váltak a szolgálatban keresetképtelenné. Ennek
megítélésére a parancsnokság van hivatalos, arról azon-
ban a választmánynak jelentést tenni tartozik.

A segélyalap mind kivételből lemond megterhelés
előjából, valamint a működő tagok érdekében a választ-
mány feladata gondoskodni azokról, kik a szolgálatban
megszűnt illetékeiket díj nélkül kasszik.

Ugyancsak a vála stenknyuk kötelessége gondos-
kodni arról, hogy működő tagjaival a testület a Magyar
Országos Tűzoltóegyesület segélyező pénztárába hely-
jen és e célból évenként január havában a tagok szá-
mát a tejenkét megállapított tagra díjjal együtt
betejessze.

II. FEJEZET.

Tagok.

13. §. A testület tagjai: tisztelhető, alapító, pár-
toló és működő tagok.

14. §. Tisztelhető tagokká azok választhatók, akik
a szolgálati tevékenység körül általában, különösen pedig
a testület irányában kiváló érdemeket szereztek.

15. §. Alapítók azok, akik a testület tagjaire egy-
szeri befizetésre legalább 1000
székfoglalást fizetnek.

16. §. Pártoló tagok, kik a testület tevékenységében
legalább 3 évi kötelezettséggel 3 évi
székfoglalást megváltási előleges részletekben a testület
pénztárába befizetnek.

17. §. Működő tagok: a Magyar Országos Tűzoltó-
egyesület által alkotott szabályzatban megállapított
szervezeti beosztás szerint tisztviselő, alispánok, mások,
szertartások és rendfenntartók kik, magukat a testület
segélynyújtásában való részvételre, az érvényesítéskor
gyakorlatban való megjelenésre, valamint a testület
minden határozatának és a szolgálati szabályzatnak a
megtartására kötelezik.

18. §. A testület tagjai sorába csak magyar állampolgár
vehető fel. A 50 évet meghaladott kiskorúak
csak szülői, illetve gyámi beleegyezésével, 20 éven aluliak
tagokul egyáltalán fel nem vehetők.

Felvétel.

19. §. A tisztelhető tagok megválasztása a parancsnokság,
illetve a választmány javaslata alapján a közi-
gyűlés által történik.

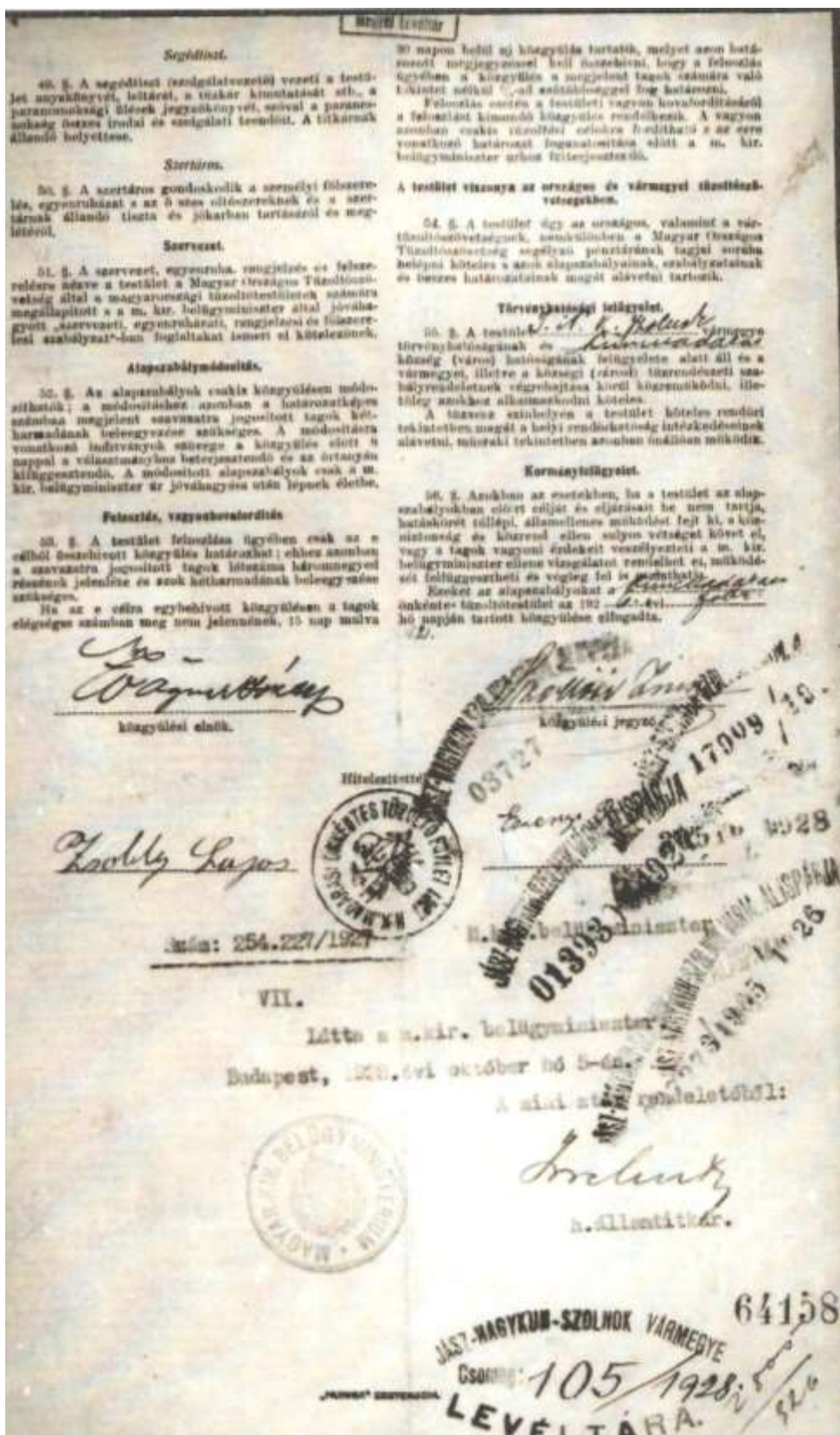
20. §. Az alapító és pártoló tagok ön- vagy leá-
béli nyilatkozatára által a testület tagjává válnak, szabály-
szerű felvételük azonban a választmányi úton által
történik.

21. §. Működő tag lehet minden feldolgozott jel-
lenő férő, aki 20-ik életévét már betöltötte, továbbá
ép és egészséges. Felvétel végett a parancsnokságnál
kell jelentkezni. A parancsnokság a jelentkezést nevé,
foglalkozását, életkorát és lakását az országban vagy
szertartásban 14 napig kifüggesztési köteles, hogy az
illető felvétele ellen a testület tagjai esetleges észre-
vételeiket megtehessek; a felvétel — a nettó bencsere-
zett észrevételek elbírálása mellett — parancsnoksági
úton történik. Ha a parancsnokság tagjai közötti véle-
mény különbség van, a parancsnokság titkos szavazás
úton határoz. A szavazatok egyenlősége esetén az
előző parancsnok szavazata dönt. Az új tag a parancsnokság
előtt a következő összejövély fogadásán köteles
jelentkezni.

2. kép. A Kunmadarasi Önkéntes Tűzoltótestület alapszabályainak első

lapja

Forrás: a szerző tulajdona

3. kép. A Kunmadarasi Önkéntes Tűzoltótestület alapszabályainak utolsó lapja

Forrás: a szerző tulajdona

3. ADALÉKOK HADNAGY JÓZSEF KUNMADARASI TŰZOLTÓI MŰKÖDÉSÉHEZ

Az írásnak ez a része a szerző édesapjának - néhai *Hadnagy József önkéntes tűzoltó százados, MÁV főfelügyelő* - kunmadarasi önkéntes, és létesítményi (vasúti) tűzoltó tűzoltói munkásságát taglalja, a községbe való letelepedéséig szerzett tűzoltó ismereteit is érintve. 1934-1957 évek közötti vasúti, önkéntes, valamint létesítményi tűzoltói működéséről a **Tűzoltó volt és vasutas** c. írás ad számot.⁴ A cikk ezen része is a kunmadarasi honismereti egyesülete birtokában levő, a helyi tűzvédelem körébe tartozó történelmi, adatok bővítéséhez szolgált adalékokat. A szerző édesapja tűzoltói ismereteinek zömét önállóan, valamint a budapesti központi (akkori nevén kerületi) tűzoltótanfolyamon szerzi. Felkészültsége alapján a község legképzettebb tűzoltóinak egyike, akiben már egészen fiatalon is érlelődött az a gondolat, hogy a bajban önkéntes segítőként közreműködjön, esetleg tűzoltóként a tüzek megelőzése, megfékezése gyakran emberpróbáló feladatát is gyakorolja, azaz tudatosan készült a tűzoltók szép hivatásra, bár azt nem hivatásos tűzoltóként gyakorolja.

Fém- és faipari szakmunkásként, autószerelő szakképesítéssel – a vasutak létesítésekor indult családi hagyományt követve - a vasút szolgálatába áll, ott munkakörével összefüggően, de mellette szabadidőben önszorgalomból, autodidakta módon hasznos tűzoltói ismereteket is szerez, akkor még nem is gondolva arra, hogy később

4. kép. Hadnagy József önkéntes tűzoltói igazolványa 1980-ban

Forrás: fénymásolat a szerző tulajdonában

a vasútnál betöltött magasabb munkakörökben ezek az ismeretek nélkülözhetetlenek lesznek, sőt hivatali kötelességként ezek egy részét tűzvédelmi felelősként gyakorolnia is kell. Régi

⁴ A cikk fellelhető a Védelem Online virtuális szakkönyvtár História rovatában.

tűzoltói elkötelezettségéről tanúskodik önkéntes tűzoltói igazolványa (4. kép), /a belépés kelte később némiképpen módosult éppen a 4/1979 (IX. 16.) BM számú rendelet 3§ (2) alapján, mert ez úgy írja elő, hogy az önkéntes tűzoltóságnál eltöltött szolgálati évek kiszámításakor a más (állami, vállalati /létesítményi/) tűzoltóságnál eltöltött szolgálati időt is figyelembe kell venni, tehát a kezdő időpont 1931-re módosul/.

A vasútnál előbb megbízással tűzvédelmi felelős, később a vasúti szolgálati helyein Püspökladányban, Kunmadarason, a 60-as évektől Kisújszálláson a dolgozók létszámmal arányos vasúti üzemi (létesítményi) tűzoltó szervezet felelős személyeként hivatalból foglalkozik tűzmegelezési, tűzvédelmi kérdésekkel, azok gyakorlatba való átültetésével.

A II. világháborúban katonai szolgálatot nem teljesít, kivéve a három hónapos tartalékos szolgálatot, mert a vasút hadiüzem lévén felmenteti. 1940. januártól előbb telítőmesterként Püspökladányban a MÁV Talpfatelítő-telepen szolgál, majd 1941-től Kunmadarason segédpályamester. Később még korábbi munkahelyére Püspökladányba vezénylik. Itt szolgál három évet. A talpfatelítés⁵ tűzveszélyes munkája, de háborús veszély lévén – a tűzoltói és légoltalmi ismeretek elsajátítása, annak gyakorlati feladataira való felkészülés - okán szervezett tűzvédelmi képzésben részesül, a budapesti kerületi tűzoltótanfolyamot elvégzi. A tanfolyam elvégzése önkéntes, köteles, magántűzoltóságok tiszti tennivalóinak ellátására is képesíti. Ennek birtokában 1944 őszéig több szőnyegbombázást megélt város Püspökladány

---

⁵ Egykor, a vasút létesítésekor az acél síneket – párban – a szabályos távolságra egymástól elhelyezkedő talpfák két szélső – körülbelüli - egy ötödénél a talpfákra merőlegesen fektették le, az elmozdulás ellen alátétlemezekre rakták, majd az alátétlemezekre átmenő csavarokkal rögzítették a talpfákhoz. Egy vasúti vágány fő elemét képző két sín a szabványban meghatározott – milliméterben kifejezett – távolságon egymással párhuzamosan futott végig a vasútvonalon. (A szabványban megadott távolság attól függően eltért, hogy keskeny-, normál-, vagy széles-nyomközű vasútvonalat építettek). A talpfákat az időjárási viszonyok elleni védelem, illetve a hosszú időtartamú használat érdekében vegyi anyaggal itatták át (gázolajjal, kátránnyal stb., illetve ezek valamiféle keverékével) az erre a célra létesített speciális ipartelepeken, amelyeket a vasútnál Talpfá-telítő telepnek neveztek. Ma a vasútépítésnél a sínek tartásához zömében vasbeton szerkezetű elemeket használnak, a váltóknál talpfákat alkalmaznak, ez utóbbiakat a korábbi technológiához hasonlóan vegyi anyaggal telítik.

vasúti csomópontjában szolgál, ahol a bombatámadások veszteségeinek megelőzése, azok következményeinek felszámolásában vannak feladatai.

A harcok elcsendesedése után 1945. május 5-től szakaszkezelő pályamester Kunmadarason és 1963 év végéig itt szolgálja a vasutat és a tűzoltó ügyet.

A vasútnál – Kunmadarason is - a pályamester vezetői munkakör, amelyhez a tűzvédelemmel kapcsolatos felelősség is kötődik. Képzett tűzoltóként és e területen korábban szerzett gyakorlata alapján a létesítmény tűzvédelmi felelősi megbízást – különösebb felkészítés nélkül – megkapja. A javaslattevő a közvetlen felettes szervezet – az I. fokú tűzrendészeti hatóság – vezetője - a Kisújszállási Osztálymérnökség igazgatója, a megbízó a II. fokú tűzrendészeti hatóság vezetője (a járasszékhely Kunhegyes járási tűzrendészeti kirendeltség vezetője, az erről intézkedő dokumentumok a szerző birtokában vannak.) Így a pályamesteri szakasz tűzoltóinak felelős vezetője, ugyanakkor, mint önkéntes tűzoltó a község önkénteseinek a munkájában is bekapcsolódik.

A pályamesteri szakaszon levő létesítmények - vasútállomás (Kunmadaras), megállók (Karcag-Vásártér, Cserhát, Berekfürdő /Tatárülés/, Pusztakettős), őrházak (Karcag Hungária-malom, Berekfürdő, Kunmadaras repülőtér, és Kunmadaras téglagyári vasúti átjáró), telephelyek (Kunmadaras pályamesteri iroda és szertárak), és pályamesteri lakóház. A létesítményeknél tüzeset nem fordul elő, ez természetesen a körültekintő szervezői munkának, de a munkatársak (munkavezető előmunkások, pályamunkások, pályaőrök, vonalbejárók), a vasúti forgalom dolgozóinak (állomásfőnök, forgalmi szolgálattevők, váltókezelők, raktári anyagkezelők, árufelvevők és kiadók) lelkiismeretes és felelős tevékenységének, összességében mintegy 50-60 vasutasnak is köszönhető. Ilyen létszám esetén 5-6 létesítményi tűzoltóra van szükség, ezek megosztva Kunmadarason (3-4) és Karcagon (2) lakó, és dolgozó vasúti munkások közül kerülnek ki. A szakszerűség, de a megosztottság miatt is, a két helység - Karcag és Kunmadaras - helyi tűzoltó szervezeteivel együttműködésben kell és lehet csak a tűzvédelmi feladatokat megszervezni, és végezni. Erre egyébként az érvényben levő szabályozások alapján lehetőség, de a megosztottság és a helységekben levő kis tűzoltói létszám miatt szükség is van.

A Kunmadarasi Önkéntes Tűzoltó Egyesület munkájába áthelyezése után bekapcsolódik, ezt az ügy érdekében önként vállaltja, de ezt a létesítmény vezetői (vasúti pályamesteri) munkája, és az együttműködés is indokolja.

Mindezekről a szerző édesapja elbeszélése alapján tud, hiteles dokumentumok nem maradtak meg. A vasutas tűzoltók továbbképzése a szolgálati helyen történik. A szerző édesapja az ötvenes, hatvanas években főként hétvégén egyenruhában jár a községi tűzoltók foglalkozására. A tűzoltószertár, az iroda, a foglalkoztató a község háza udvarán van, ide időnként testvéreivel elkísérik apjukat. A kultúrházban tartott rendezvényekre, a filmvetítésekre tűzoltóként a szolgálati beosztás szerint mennie kell, a rendezvények tűzvédelmi biztosítása, a tűzvédelmi szabályok betartásának ellenőrzése céljából.

Kunmadarason, mint igazi alföldi településen, ahol ipari létesítmény - a téglagyáron és malmon kívül - nincs, az emberek zöme növénytermesztéssel és állattenyésztéssel foglalkozik. Ez a tűzoltóság tűzvédelmi - a tűz megelőzési, beavatkozási - tevékenységét alapvetően a mezőgazdasággal összefüggő területekre korlátozza. Ez azért nem olyan egyszerű, mert a település építkezési kultúrája, az állattartás, a nyári mezőgazdasági munkák - elsősorban az aratás és a cséplés, a gőzvontatású vasúti közlekedés, a mezőgazdasági gépek üzemanyagának szabadtéri tároló helyei sok-sok tűzveszélyt rejtnek magukba.

5. kép. Kunmadaras nagyközség református templomának tornya.

Forrás: Kútvolgyi Mihály: Tűzre, vízre vigyázzatok! (Colorplast, 1989.

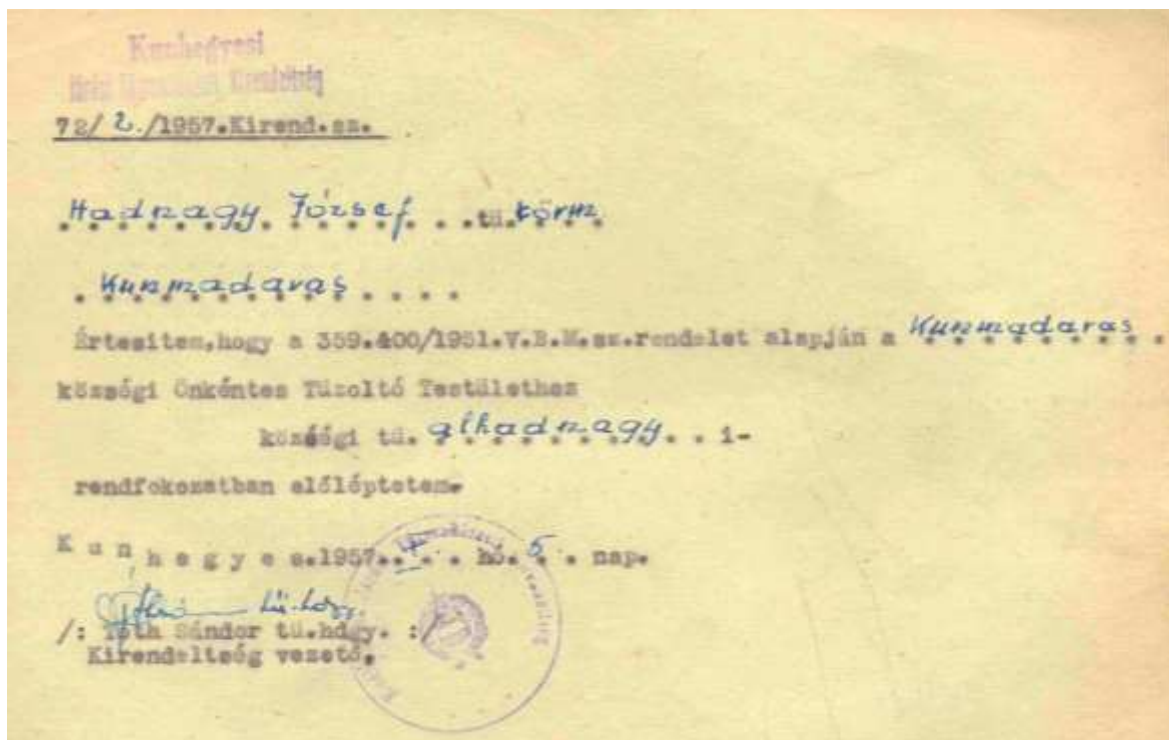
Békéscsaba Kner nyomda.) 60. oldal.)

Nyári időszakban a tűzfigyelők a község református templomának tornyában (**5. kép**) látják el feladataikat. Az 1940-es évek végén elkezdődik az addig csak őrséggel őrzött - még a németek által épített - kis repülőtér repülőbázissá történő kiépítése. A repülőtéri iparvágány a meglévő vasút vonalról - közvetlenül a repülőtér mellett - ágazik le, ezen az iparvágányon történik egészen a kilencvenes évek elejéig a repülőgépek üzemanyagának a szállítása a lefejtőig. A vontatás ekkor még gőzmozdonyokkal történt, ezért az üzemanyag szállítás és tárolókba való átfajtása különleges tűzvédelmi szabályok mellett történhet. Ezek tudatosításában, betartásának ellenőrzésében - a repülőtéri tűzoltókkal karöltve - a szerző édesapjának is - mint vasutasnak, pályamesternek - szerepe van.

Az 1956-os forradalom idején, és az azt

követő időszakban különösen nehéz feladata nem akad a tűzoltóknak. A tűzoltó egyesület továbbra is teljesíti feladatait, az akkori előírások szerint éli életét, tökéletesíti elméleti ismereteit, versenyekre készül, és azokon vesz részt, szolgálatot lát el, végezi tűzvédelmi feladatait.

1957-ben Kunmadarason ifjúsági tűzoltó szervezet alakul, ennek a Hadnagy családból három tagja van (a szerző, a nővére, és a legöregebb fiú testvére). Ez jó kihívás, mert a tűzvédelemmel kapcsolatos ismereteket gyarapíthatják. Elméleti és gyakorlati képzésben vesznek részt, kismotorfecs kendővel versenyre készülnek, tűzoltóversenyeken vesznek részt, a filmszínházban a filmvetítéseken ifjúsági tűzoltóként szolgálatot látnak el. Mindezekhez az édesapának is köze van. A gyerekei a tűzoltói tevékenység szépségeivel és nehézségeivel megismerkednek. A tűzoltóparancsnok ekkor Kunmadarason Fábíán Gusztáv tűzoltó törzsőrmester. A papa ugyanilyen tűzoltó tiszthelyettesi rendfokozatot visel. 1957-ben tiszti állományba kerül, az előléptetési okmányból derül ki, hogy törzsőrmesterként kap alhadnagyi rendfokozatot (6. kép). Később, nem ismert időponttól, a községi tűzoltó egyesület elnöke.

6. kép. Az alhadnagyi előléptetés az 1957. október 05-én kelt okirat szerint

Forrás: az eredeti okmány a szerző tulajdona

A papa 1958-62 közötti tűzoltói működéséről, közéleti szerepléséről (a szülői háztól hosszú időre elszakadva karcagi gimnáziumi tanulmányai, katonai szolgálat okán) a szerzőnek csak nagyon kevés ismerete van. Az önkéntes tűzoltó egyesület dokumentumai bizonyára sok-sok dologról „mesélnének”.

4. BEFEJEZÉS

A kunmadarasi önkéntes tűzoltóság több, mint egy évtizede szűnt meg. A helyi honismereti egyesület tervei között bizonyára szerepel az önkéntes szervezet 1881-1995 közötti működésének megörökítése. A szerző a Tűzoltó Múzeum munkatársaként a történet megírását tervezte, ehhez anyagot gyűjtött, a községben működő tűzoltókat tervezte felkutatni, de munkáját súlyos egészségkárosodása miatt befejezni nem tudja. A birtokában levő anyagok közreadásával segítséget kíván adni annak a vállalkozó kedvű egyénnek, aki egyetemi hallgatóként a történetet szakdolgozatként megírja, vagy az aki az ügyet patriótaként szívügyének tekinti, esetleg más személy tudományos kutatóként megörökíti.

5. FELHASZNÁLT IRODALOM

[1] Létesítményi önkéntes tűzoltók kézikönyve. (Belügyminisztérium Tűzrendészet Országos Parancsnoksága, Budapest, 1967.)

[2] Az 1935. évi XII. törvénycikk, azaz a légvédelemről szóló kerettörvény.

[3] A magyar királyi honvédelmi miniszter 17.176 eln. 15-1936 számú rendelete a légvédelemről szóló 1935. évi XII. törvénycikk végrehajtása tárgyában.

[4] A magyar királyi honvédelmi miniszter 17.176 eln. 15-1936 számú rendelete a légvédelemről szóló 1935. évi XII. törvénycikk végrehajtása tárgyában kiadott rendelet alapján készült Légoltalmi Utasítás.

[5] Az 1936. évi X. törvénycikk a tűzvédelem fejlesztéséről.

[6] Az 1936. évi X. törvénycikk végrehajtása tárgyában kiadott 180.000/1936 B.M. sz. rendelet /azon részei, amelyek nemcsak a tűzoltóságra vonatkoznak, hanem mind szervezési, mind műszaki szempontból a légoltalom céljait hivatottak előmozdítani/.

[7] Kútvolgyi Mihály: Tűzre, vízre vigyázzatok! Tűztornyok, tűzoltóemlékek. (Colorplast, 1989. Békéscsaba Kner nyomda.) Kunmadarasi református templom tornya 60. oldal.)

KÉPEK JEGYZÉKE

1.kép. Hadnagy József 70 éves tűzoltói szolgálatát 2002-ben két éremmel egy hatvan (LX) és egy tízéves (X) éremmel ismerték el

Forrás: Jász-Nagykun Szolnok megyei Néplap 2002. szeptember 22-i szám 3. oldal

2. kép. A Kunmadarasi Önkéntes Tűzoltótestület alapszabályainak első lapja

Forrás: a szerző tulajdona

3. kép. A Kunmadarasi Önkéntes Tűzoltótestület alapszabályainak utolsó lapja

Forrás: a szerző tulajdona

4. kép. Hadnagy József önkéntes tűzoltói igazolványa 1980-ban

Forrás: fénymásolat a szerző tulajdonában

5. kép. Kunmadaras nagyközség református templomának tornya.

Forrás: Kútvölgyi Mihály: Tűzre, vízre vigyázzatok! (Colorplast, 1989. Békéscsaba Kner nyomda.) 60. oldal.)

6. kép. Az alhadnagyi előléptetés az 1957. október 05-én kelt okirat szerint

Forrás: az eredeti okmány a szerző tulajdona

Dr. Hadnagy Imre József

Tűzoltó Múzeum volt munkatársa

former employee of the Fire Museum

dr.hadnagyimre@freemail.hu

ORCID azonosító: 0000-0001-9711-3551

A kézirat benyújtása: 2017.08.17.

A kézirat elfogadása: 2017.09.28.